Magiczny Kraków

Kultura solidarna z Ukrainą

2023-02-26

Rocznica inwazji rosyjskiej na Ukrainę była okazją do podsumowania udzielonej pomocy, zarówno tej doraźnej i humanitarnej, jak też działań z zakresu integracji i programów artystycznych. To był także moment na wyrażenie głosu wsparcia dla walczących sąsiadów i tych, którzy z powodu wojny opuścili swój kraj i mieszkają teraz w naszym mieście. Dlatego krakowskie instytucje kultury, które od miesięcy angażują się w różnego rodzaju pomoc, wraz z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze kultury przygotowały szereg wydarzeń w związku z rocznicą.

Mija rok od pełnowymiarowej inwazji Federacji Rosyjskiej na niepodległą Ukrainę. Krakowskie instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe działające w obszarze kultury natychmiast odpowiedziały na kryzys uchodźczy wywołany wojną i włączyły się w różnorodne formy pomocy humanitarnej organizowanej przez miasto i organizacje międzynarodowe.

Pomoc, jaką przez ostatnie miesiące zaoferowały krakowskie instytucje kultury, jest wielowymiarowa. Od doraźnego wsparcia humanitarnego, zbiórek darów, pomocy w relokacji czy wolontariatu, po systemowe działania całoroczne, rezydencje twórcze, programy mające na celu na lepsze poznanie się Polaków i Ukraińców oraz wydarzenia angażujące rozmaite grupy mieszkańców.

Wśród zrealizowanych działań możemy wymienić między innymi udostępnienie przestrzeni na magazyny i organizowanie zbiórek darów (m.in. w Muzeum Inżynierii i Techniki, Nowohuckim Centrum Kultury, Muzeum Krakowa czy Teatrze im. Juliusza Słowackiego), umożliwienie uchodźcom zamieszkania w pomieszczeniach należących do instytucji (Dom Utopii przy Teatrze Łaźnia Nowa, Teatr STU, Teatr Ludowy, Teatr Bagatela) czy pracy w instytucji (np. Krakowski Teatr Scena STU, KBF, NCK), organizowanie lekcji języka polskiego (m.in. Centrum Kultury Podgórza), przygotowanie charytatywnych koncertów i spektakli (np. Teatr Groteska, Teatr Słowackiego, KBF, Filharmonia Krakowska).

Trzeba tu także przypomnieć ważne wystawy (Międzynarodowe Centrum Kultury, Miesiąc Fotografii, Krakers), gościnne wydarzenia na festiwalach (np. Boska Komedia, Krakowski Festiwal Filmowy, Festiwal Muzyki Filmowej), działania w obszarze literatury, współpracy translatorskiej czy obecności twórców w ramach m. in. Festiwalu Miłosza, Festiwalu Conrada, inicjatywy odnoszące się do programu Krakowa Miasta Literatury UNESCO oraz programów i rezydencji w Willi Decjusza, działania Fundacji Wisławy Szymborskiej, a także kąciki literackie i półki dla ukraińskich czytelników w Bibliotece Kraków i Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej. We wsparcie zaangażowały się także księgarnie, kina studyjne, publiczne i prywatne centra kultury.

W licznych inicjatywach kulturalnych i edukacyjnych, które od miesięcy organizują miejskie instytucje kultury, wzięło udział kilka tysięcy osób z Ukrainy. Umożliwiło to integrację dotychczasowych i nowych mieszkańców miasta.

Kraków zaangażował się także w działania mające na celu wsparcie ochrony lwowskich zabytków oraz w przedsięwzięcia międzynarodowych organizacji zajmujących się ochroną zagrożonego dziedzictwa.

W naszym mieście odbyły się liczne konferencje, m.in. w Willi Decjusza przy okazji kongresu Open Eyes Economy Summit, a także zbiórki materiałów, które posłużyły do zabezpieczenia ukraińskich zabytków przed wojennymi zniszczeniami.

Prezydent Krakowa Jacek Majchrowski jako prezydent Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa OWHC i pierwszego europejskiego miasta na Liście Światowego Dziedzictwa zwrócił się także z apelem o pomoc do społeczności międzynarodowej - do członków Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa. Dzięki wspólnym wysiłkom i zaangażowaniu licznych organizacji, takich jak OWHC, ALIPH czy Europa Nostra, udało się wspomóc wiele podmiotów i zabezpieczyć dużą liczbę zabytków, a także miejsc pracy w sektorze dziedzictwa.

− Ostatni rok był ważnym testem solidarności, empatii, współpracy. Polityka społeczna i kulturalna miasta od lat odwołująca się do postaw otwartości, symbolu otwartych bram miasta wyrażonych w herbie Krakowa i programie Otwarty Kraków, wreszcie do wielokulturowej integracji licznych mniejszości zamieszkujących Kraków, przeszła istotny sprawdzian. Potwierdziliśmy swoją otwartość i gościnność wobec nowych sąsiadów. Dużą rolę w tym procesie wzajemnego poznania i integrowania się miały instytucje kultury, organizacje pozarządowe i ich otoczenie. Jesteśmy przekonani, że po roku wielkiej uwagi skoncentrowanej na podstawowych potrzebach uchodźców z Ukrainy potrzebne jest działanie z perspektywą dalekiego horyzontu. Wiele osób zamierza pozostać w Polsce na dłużej, sytuacja geopolityczna w Europie pokazuje, że doświadczenie migracji będzie coraz częstszym wyzwaniem dla sektora kultury i wynikającej z tego szerszej odpowiedzialności. Dlatego rozmowa o tym, jak możemy pielęgnować i wzmacniać systemowe działania skierowane ku przyszłości jest niezwykle ważna – mówi **Robert Piaskowski**, pełnomocnik prezydenta Krakowa ds. kultury w kontekście debaty „Rok po wojnie”, która odbyła się w piątek, 24 lutego, z udziałem dyrektorów instytucji kultury, ekspertów i przedstawicieli społeczności ukraińskiej.

Celem rozmowy, która odbędzie się w Nowohuckim Centrum Kultury, jest podsumowanie dotychczasowego zaangażowania i zdefiniowanie obszarów i działań o potencjale integrującym, które warto włączyć do ofert instytucji kultury w mieście. Spotkanie jest też okazją do przybliżenia wyników badań przeprowadzonych w ubiegłym roku, takich jak: „Uchodźcy z Ukrainy w Krakowie”, „Migranci i migrantki przymusowe z Ukrainy w Krakowie w świetle badań” oraz „Mobilizacja pomocy uchodźczyniom i uchodźcom ukraińskim w Krakowie” (dodatkowe informacje są dostępne **tutaj**), a także rekomendacji z konferencji i warsztatów „Solidarna Kultura” zorganizowanych przez Małopolski Instytut Kultury w grudniu 2022 r.

23 lutego w Nowohuckim Centrum Kultury, została otwarta **retrospektywna wystawa twórczości Ivana Marchuka**, wybitnego ukraińskiego artysty. „Archetyp Wolności” to zbiór obrazów z 15 różnych cykli, prezentujących różne wątki z bogatego dorobku tego malarza – od filozoficznego figuratywnego surrealizmu „Głosu mojej duszy” do abstrakcyjnego surrealizmu „Spojrzenia w nieskończoność”. Znaczną część ekspozycji stanowią prace z cyklu „Pejzaż”, tworzone przez artystę znaną już na całym świecie techniką plątanizmu, czyli przeplatanych dziesiątek i setek kilometrów cienkich linii, dających efekt „lśnienia” obrazów i hiperrealistycznego przedstawienia detali. Wystawę można oglądać do 19 marca, dodatkowe informacje **tutaj**.

Z kolei Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha zaprasza na wystawę żółto-niebieskich

kompozycji kwietnych, będących wyrazem solidarności z walczącymi w Ukrainie, a także zachęca do udziału w akcji **#ikebanaforukraine**. Jak podkreślają przedstawiciele muzeum akcja jest symbolicznym wyrazem solidarności z walczącymi na wojnie w Ukrainie.

Wydarzeniem wpisującym się rocznicowe przedsięwzięcia jest także **słuchowisko *„Daleko i Blisko. Baśnie i legendy ukraińskie dla dzieci z muzyką na żywo”*.** 25 lutego w pałacu Potockich został pokazany rodzinny spektakl narracyjny, na który złożyły się stare ukraińskie baśnie i legendy.

Na specjalny **koncert charytatywny „Solidarni z Ukrainą”** zaprosił Teatr im. Juliusza Słowackiego. Wydarzenie, które odbyło się **26 lutego**, było wyrazem solidarności z ukraińskim środowiskiem teatralnym i tamtejszą widownią. Podczas koncertu były zbierane fundusze na premierę „Dziadów”, którą w Narodowym Akademickim Teatrze Dramatycznym im. Iwana Franki w Iwano-Frankiwsku wyreżyseruje Maja Kleczewska. Organizatorzy koncertu podkreślają, że w ten sposób chcą sprawić, by ten teatr mógł grać, tworzyć, by nawet w czasie wojny ludzie nie tracili kontaktu ze sztuką.

Kraków dołączy także do **międzynarodowego Forum Europa - Ukraina: Kultura i opór**, w którym europejskie miasta i związani z nimi twórcy zabiorą głos w sprawie wojny. Wydarzenie odbyło się **24 lutego**, w rocznicę inwazji armii rosyjskiej na Ukrainę. Odpowiadając na wezwanie Ołeksandry Matwijczuk z nagrodzonego pokojową Nagrodą Nobla ukraińskiego Centrum Wolności Obywatelskiej, ponad trzydziestu artystów i myślicieli o międzynarodowej renomie odpowiedziało na pytanie: Jak możemy pomóc Ukrainie i Europie wygrać wojnę kulturową prowadzoną przez Rosję?

W tym gronie znaleźli się: Constantin Sigov (filozof) i Volodymyr Yeromolenko (pisarz) w Kijowie, Guram Odisharia (pisarz) i Beka Kurkhuli (pisarz) w Tbilisi, Theodora Dimova (powieściopisarka) w Sofii, Mihaela Pop (filozof) i Vladimir Cretulescu (historyk) w Bukareszcie, Agnieszka Holland (reżyserka) oraz Andrzej Seweryn (aktor, członek Comédie Française) w Warszawie, Nicolas Martino (filozof i krytyk sztuki) i Francesca Bellino (pisarka i dziennikarka) w Rzymie, Esther Bendahan (powieściopisarka) w Madrycie, Robin Renucci (dyrektor artystyczny La Criée w Marsylii), Marcel Bozonnet (aktor), Jonathan Littell (pisarz) w Paryżu. Wystąpienia odbędą się także w Berlinie i Brukseli. Kraków będą reprezentowali Krystian Lupa (reżyser teatralny), Zbigniew Preisner (kompozytor), Michał Rusinek (pisarz, sekretarz Wisławy Szymborskiej), Żanna Słoniowska (pisarka), a także związana w ostatnim czasie z naszym miastem ukraińska pisarka Oksana Zabużko.

Wydarzenie organizują stowarzyszenie *For Ukraine, for their freedom and ours!* stworzone przez 130 naukowców, do których dołączyło wielu zwolenników sprawy ukraińskiej oraz Stowarzyszenie Obrony Demokracji w Polsce (ADDP), które powstało w 2016 roku w Paryżu w celu obrony europejskich wartości demokratycznych i we współpracy z Fundacją dr Denisa Mukwege wspiera kobiety będące ofiarami przemocy seksualnej stosowanej przez Rosjan w Ukrainie.

Materiał muzyczny przygotowany przez Instytut Dialogu Międzykulturowego im. Jana Pawła II w Krakowie.